

17 Mayıs Dünya Telekomünikasyon ve Bilgi Toplumu Günü Etkinliği

**BİLGİ TEKNOLOJİLERİ
VE DEMOKRASİ...**

EMO Basın- Elektrik Mühendisleri Odası Ankara Şubesi tarafından, 17 Mayıs Dünya Telekomünikasyon ve Bilgi Toplumu Günü dolayısıyla düzenlenen etkinlikte, Türkiye’de kişisel verilerin korunması noktasındaki sorunlar ele alınırken, kurumlar arasındaki veri paylaşımının sınırsız değil, belli ölçütler çerçevesinde yapılması gerektiği uyarısı yapıldı. İnternet’in gelişiminin dünyada ve Türkiye’deki durumunun değerlendirildiği etkinlikte, “büyük veri” kavramıyla bilgi birikiminin ulaştığı devasa boyuta dikkat çekilerek, teknoloji ile demokrasi ve bilgeliğin gelişimi arasındaki bağlantı sorgulandı.

EMO Ankara Şubesi’nce 27 Mayıs 2007’de hayatını kaybeden EMO Üyesi Ataman Kınış ve 25 Mayıs 2014 tarihinde aramızdan ayrılan Kenan Özgör anısına, 17 Mayıs 2016 tarihinde gerçekleştirilen etkinlikte, “Teknoloji Boyutu ile Dünya Telekomünikasyon ve Bilgi Toplumu” ile “Dünya Telekomünikasyon ve Bilgi Toplumu Politikaları” başlıkları altında iki oturum düzenlendi.

Etkinliğin açılışı yapan ve “Teknoloji Boyutu ile Dünya Telekomünikasyon ve Bilgi Toplumu Günü” başlıklı ilk oturumu yöneten EMO Ankara Şube Yönetim Kurulu Başkanı Fatih Kaymakçioğlu, Türkiye’de kimlik bilgilerinin çalınmış olduğunu anımsatarak, “Çeşitli kurumlar bizim özel bilgilerimizi işlem yapmak için istiyor, bu kimlik bilgilerinizi ne kadar elinde sağlam tutuyor? Ağ güvenliği kimlerin elinde?”

diye sordu. Kaymakçioğlu, Türk Telekom’un özelleşme sürecinden sonra uluslararası bir şirketin inisiyatifine bırakıldığını belirtirken, “Bu uluslararası şirketi kim kontrol ediyor? İnanılmaz bir açlıkla karşı karşıya kalıyoruz” dedi.

Veri Paylaşımına Evet, Sınırsızlığa Hayır

İlk oturumda konuşmacı olan Bilgisayar Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Birkan Sarıfakioğlu; elektronik veri paylaşımı konusunda önce kavramsal tanımlamalara değindi. Sarıfakioğlu, “Verilerin toplanması değerlendirilmesi, paylaşılması ve dağıtılması sanal ortamlar üzerinden yürütüleceğinden; bilginin öncelikle hizmet sunmakla görevli kurumlar arasında güvenli, doğru ve etkin olarak derlenmesi, işlenmesi ve yeniden kullanımının sağlanması gerekir” dedi. Bunlara uyulmaması durumunda veriler arasında tutarsızlıklar oluştuğunu ifade eden Sarıfakioğlu, aynı şeyi ifade eden verilerin farklı kurumlarca yeniden yeniden toplanmasının kaynak israfına yol açtığına dikkat çekti. Sarıfakioğlu, gereksiz zaman ve emek harcanmaması açısından önemli olan kurumlararası paylaşımın her kuruluşun her türlü veriye ulaşması değil, yetkili olduğu ya da gerekli olan veriye ulaşmasını sağlayacak bir yapı oluşturulması gerektiğini vurguladı. Kişisel veriler konusundaki mevzuat üzerinde AB’ye uyum temeliyle hareket edildiğini ifade eden Sarıfakioğlu, kişisel verilerin korunması üzerinde dururken,

“demokratik bakış açısı, şeffaflık, hukuksal ilkeler” olmadıkça teknolojik ilerlemelerin sorunlu olacağını şöyle anlattı:

“Teknolojik ilerlemeler beraberinde hem hukuk, hem demokratik anlayışı getirmeli. Kamuda verinin doğru şekilde paylaşılması için, demokratik ve katılımcı bir anlayışla yasalar hazırlanmalı. Açık erişim ilkesi ve açık standartlar, teknolojiler kullanılmalı. Kurumların veri ve süreç envanterlerinin çıkarılması gerekir. Kurum yetkilerine göre veri setleri hazırlanmalı.”

Fibersiz İletişim Yok

Oturumda ikinci olarak söz alan Türk Telekom’da ilk fiber hat tesisinde çalışmış olan Elektrik Mühendisi Haşim Cihaner ise “Fiber Optik Teknolojileri ve Türkiye’de Durum” konulu sunumunu yaptı. Fiber kablounun üstünlüklerini “yüksek geniş bant girişli, düşük sinyal kayıtlı ve küçük hacimli olması; elektromanyetik parazitlerden ve radyo frekanslarından etkilenmemesi; artan bant genişliği için altyapının değiştirilmesinin gerekmemesi; uçtan uca veri güvenliği sağlayan yapısı; maliyetinin düşüklüğü; İnternet’in yanında ses taşıma gibi müşterinin isteğini hemen yerine getirebilme özelliği; bakımının kolay olması; hava, mesafe gibi çevresel koşullardan etkilenmemesi; mesafe uzadıkça yükseltici koyma ihtiyacının bakır kabloya göre çok daha uzun mesafede oluşması” olarak sıraladı. Fiberoptik kabloların kullanım alanlarını “haberleşme, skada sistemleri, kapalı devre TV sistemleri, data iletimi, elektronik cihazların aralarında irtibat sağlanması, yüksek gerilim hatları, askeri bağlantılar, trafik kontrolleri (MOBESE), vücut organlarının görüntülenmesi” şeklinde aktaran Cihaner, şöyle konuştu:

“Rahatlıkla ‘Fiber optik olmadan haberleşme olmaz’ diyebiliriz. Türk Telekom’un fiber optik haritasına bakıldığında, hemen hemen bütün köylere kablo tesis etmişiz. Şu anda 195 bin kilometre. Türkcell’in 10 bin kilometresini TEİAŞ ve BOTAŞ’tan kiralama ile elde ettiği 35 bin kilometre, Vodafone’un 3 bin kilometresini TEİAŞ’tan kiraladığı yaklaşık 10 bin kilometre tesis ettiği kablosu var. Superonline’m 15 bin kilometre kablosu var.”

Haşim Cihaner, Türkiye’de bu altyapının kullanımının oldukça yüksek bedeller karşılığında olduğuna dikkat çekerek, altyapı sorununun başka operatörlerin çıkışına da engel oluşturduğunu, daha ucuz fiber optik altyapı olanağı sağlanması gerektiğini söyledi.

Bilgi Birikiyor, Ya Bilgelik?

Oturumda son sözü alan Elektrik Mühendisi Dicle Eroğul ise “Bilgi Toplumu, Türkiye’de İnternetin Dünü Bugünü”nü anlattı. Konuşmasına Joe Turow’un “Bilgiyi nasıl kullanmaları gerektiğini bilmeyen insanlar, yirmi birinci yüzyılda başarılı olamayacaklar” sözüyle başlayan Eroğul, “İletişim toplumu, bilgi toplumuna dönüşme aşamasına nasıl geldi? Üretilen toplam bilgi miktarı, kritik eşik seviyesine mi ulaştı? Yaratılan bilgi miktarının artış hızında zirveye mi ulaşıldı? Toplumun entellektüel seviyesi olağanüstü yüksek bir standarda mı erişti?” diye sordu. Yanıtını “Hiçbiri değil” diye veren Eroğul, “Bilgi paylaşıldıkça çoğalır diye bir özdeyiş var. Biz aslında bunu yaşadık. Bilimin bilgi toplama hızına, toplum da bilgelik biriktirmede yetişebilse. Bilgi topluyor da bilgelik yetişmiyor” dedi.

Dünyada ve Türkiye’de yaşanan sayısal devrimi tarihsel olarak kısaca anlatan Eroğul, İnternet omurgasının tüm

Türkiye’ye yayılmasının TNet üzerinden gerçekleştirildiğini, bugün 50 milyon kullanıcı sayısına ulaştığını kaydeden Eroğul, şu değerlendirmeyi yaptı:

“Bilgisayar teknolojileri Telekom altyapısını, Telekom altyapısı İnternet’i etkiledi. Bunların ikisi televizyonu etkiledi. 3 sektör birleşti. Ses, veri, görüntü, hepsi birleşti. Ağa bağlı olmayan bilgisayar düşünülemez hale geldi. Tek bir kablodan tüm trafik geçmeye başladı. Cihazlar birleşti. İnternet kullanıcılarının üretmesiyle büyüyen bir şebeke. İnternet trafiği geniş banda kayıyor. Kırsal ve kent arasında İnternet erişim ve kullanımında yarı yarıya uçurum var. Bir de büyük veri kavramı var. Mevcut bilgi sistemlerinin işleyemediği kadar geniş veri kümelerine verilen ad. Gezegendeki tüm yaşamı etkileyecek bir devrimin başındayız bu ‘Büyük Veri’ kavramıyla. Maliyetleri azaltacak. Son 2 yılda üretilen veri miktarı insan nesli boyunca üretilen veri miktarını aştı. Soru büyük devrimin devam edip etmeyeceği değil, bizim bunlara hazır olup olmadığımızdır. İnsan beyni bu hızla uyum sağlayabiliyor mu? Bilgiye erişme becerisi insan ve toplumların yaşamını sürdürmesi için yaşamsal hale gelmiştir. Bilgi okuryazarlığı dersinin ilkökul seviyelerinde verilmesi lazım.”

Kişisel Verilerin Korunmasında Belirsizlikler

“Dünya Telekomünikasyon ve Bilgi Toplumu Politikaları” başlığı altında gerçekleştirilen oturumun açılışını yapan EMO Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Yeşil, EMO’nun “İnternet Üzerinden Televizyon Yayıncılığı, IPTV, OTT, WebTV, İnternet Televizyonu Teknolojileri” başlıklı bir kitap hazırlığı içerisinde olduğunu ve İnternet üzerinden eğitimler vermeye başladığını açıkladı. Kişisel Verilerin Korunması Yasası’na ilişkin bilişim ve sivil toplum kuruluşları ile temas halinde bulduklarını söyleyen Hüseyin Yeşil, milyonlarca yurttaşın kimlik bilgilerinin sızmasının ardından yaşanan güvenlik zafiyeti nedeniyle acil olarak yeni bir güvenlik sistemine geçilmesi gerektiğine dikkat çekti. Yeşil, “Bu kapsamda kimlik numarası, anne-baba adı, doğum tarihi ve doğum yeri, nüfusa kayıtlı olduğu il bilgileri güvenlik doğrulamasında artık kullanılamaz. Bankacılık sistemi başta olmak üzere çifte güvenlik uygulamaları esas olmalıdır. Bu değişiklikler yapıncaya kadar yurttaşları çift güvenlik sistemlerini kullanmaya çağırıyoruz” diye konuştu. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin çıkartılan yeni yasadaki tanımlarda bazı belirsizlikler olduğunu anlatan Yeşil, “Uygulamada mahkemelerin vereceği kararlar ile tüm bunları yaşayarak göreceğiz” diyerek sözlerini tamamladı.

“Dünyadan Geride Kalıyoruz”

EMO Ankara Şube Önceki Yönetim Kurulu Başkanı Ebru Akgün Yalçın’ın yöneticiliğini yaptığı “Dünya Telekomünikasyon ve Bilgi Toplumu Politikaları” başlıklı ikinci oturumda ilk olarak TELKODER Genel Sekreteri Rıdvan Uğurlu “Elektronik Haberleşme Sektörünün Durumu-Diğer Ülkeler İle Türkiye Karşılaştırması” başlığı altında sunum yaptı.

Türkiye’de sabit telefon abone sayısında hızlı bir düşüş yaşandığını, buna rağmen mobil abone sayısında ise hızlı bir artış olduğunu anımsatan Uğurlu, geniş bant İnternet hizmetlerinin çok fazla artmadığını, kablolu İnternet’in düşük rakamlarda seyrettiğini, fiberde artış olduğunu kaydetti. Uğurlu, geniş bantın AB’de payının yüzde 59, bizde ise yüzde 28.2 olduğuna dikkat çekti. Türkiye’de fiber şebekelerin

hızlı yaygınlaşmasının engellendiğini söyleyen Uğurlu, İnternet tabanlı hizmetlere de temas etti. İnternet tabanlı hizmetlerde yabancı kaynaklı olanların vergi ödemediğini, yerli kaynaklardan ise ağır vergiler alındığını, yabancı kaynaklı İnternet hizmetlerinde yatırım yapılmadığını buna rağmen yerli kaynaklı olanların yatırım yapmak zorunda olduğunu, yabancı hizmetlerin dinlemeye tabi tutulmadığını, yerli olan hizmetlerin ise yasal dinlemeye alındığını anlattı. Uğurlu, yabancı hizmetlerde yaptırımların olmadığını, yerlilerde ise olduğuna işaret ederek konuşmasını şöyle tamamladı:

“Türkiye’de sektör gelirleri büyümüyor, kar düşüyor, marka birleşmeleri sektöre zarar veriyor ve tekeller oluşuyor. Büyük sermayeli olanları küçük olanları satın alıyor. Sektörel rekabet gelişmiyor. Yerli işletmeciler üzerindeki olumsuz etkiler artıyor. Sektör oyuncularını ağır mali yükler altında kalıyor. Veri kullanımı her geçen gün artıyor, fiber şebeke yaygınlığı ise yetersiz. Bunların sonucu olarak da dünyadan geri kalıyoruz.”

“Kişisel Verisi Olmayan Kişiler En Güvende Kişiler”

CHP Genel Başkan Yardımcısı Erdal Aksünger “Verilerin Güvenliği Yasası İle İlgili Görüşler ve Yeni Dünyanın Kişi Bilgi Açılığı” başlıklı konuşmasında; kişisel veri güvenliği konusunda “peşkeş durumu” yaşandığını ifade etti. Dünya’nın garip bir yere doğru savrulduğunu belirten Aksünger, kişisel verisi olmayan kişilerin en güvende olan kişiler olduğunu söyledi. Aksünger, “Suriye vatandaşlarının yüzde 50’sinin bilgisi ortadan kalktı. Türkiye’de 2 bin 700 Suriyeli olduğu söyleniyor. Bu insanların kişisel verileri yok. En güvende olanlar o adamlar ama bu durumun bizim için çok güvenli olduğu söylenemez” diye konuştu.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun yalnızca kişileri değil, tüzel kişileri de ilgilendirdiğine dikkat çeken Aksünger, “Bireyin özgürlüğü açısından kişinin verisi nedir? Kimse bunu anlatmıyor. Tek bir adamın iyi niyetine kalmış bir mesele. Bu kanun ile hiçbir şey değişmedi. Mezhep,

etnik köken, cinsel tercih vs. konularında tanım yapıyor. Bunlar kişisel veri olarak tanımlanıyor. Dünyanın hiçbir yerinde böyle bir şey yok” diye konuştu.

Kişisel verilerin herkese pazarlandığını, verilerin CD’ler halinde satıldığını söyleyen Erdal Aksünger, verilerin Sağlık Bakanlığı tarafından para karşılığında satıldığını da tescillendiğini kaydetti. Türkiye’de bilişim hukukunun tanınmadığına işaret eden Aksünger, “Anayasa’yı tanımayan bir zihniyetin bilişim hukukunu tanımamasının ise şaşırtıcı olmadığını” ifade etti.

“İnternette Unutulma Hakkı”

Bilişim Hukukçusu Nihad Karşlı ise “İnternette Unutulma Hakkı” başlığı altında yaptığı sunumda, unutulma hakkının Türkiye hukuk sisteminde yer aldığını belirterek konuşmasına başladı. Karşlı, şöyle devam etti:

“İnternette unutulma hakkı ilk olarak Arjantinli bir porno yıldızın Yahoo’ya açtığı dava ile gündeme geldi. Porno yıldızı mahkemeyi kazandı ve bu dava daha sonra mahkemelerde örnek olarak kullanıldı. İnternet’te unutulma konusunda daha sonra benzer davalar açılmaya başlandı. Bu konu AB kriterlerine girdi, benimsendiği açıklandı. Google ve 26 ülke arasında bu konuda bir anlaşma imzalandı. Kişi İnternet’te gözükmemek istemediği durumda bunun teknik olarak gerçekleştirilmesi gerekiyor. İnsanlar ne yaparsa yapsın, zamanla fikri, hayat felsefesi değişebilir; yaptıklarından pişmanlık duyabilir. Bir kişi bir suç işleyebilir, ardından sabıka kaydı yapılır; daha sonra sabıkası silinir. Kişiler hata yapar ve daha sonra da bu unutulur. Medeni Yasa’da bu konu 1932’den beri var. Hukuk sisteminde açık bir yasa olmasa da bununla ilgili düzenlemeler mevcut.”

Karşlı, Türkiye’de İnternet’te unutulma hakkına ilişkin yargının aldığı örnek kararlara ilişkin de bilgi vererek konuşmasını tamamladı. ■

